

דער בעלזנער קוזאל

ממעיענה הנובע של בעלזא מבית 'תורות בעלזא' | גליון מג | פרשת דאה - בד אב תש"פ

ממעיעני הפרשה

ויש לומר, כי שני עניני שמחה יש בחג הסוכות, א. השמחה בעצם החג, "ושמחת בחגך", ב. שמאחר שחג הסוכות הוא המשך הימים הנוראים, והוא זמן תשובה מאהבה, על כן נצטוינו בו על השמחה "והיית אך שמח".

ועדין צריך להבין מה שאמר הכתוב "אך שמח", הלא אכין ורקין מייעוטים (רש"י שמות לא, ג). ויש לבאר, כי נאמר לעיל (דברים שם ג) "חג הסוכות תעשה לך... באספך מוגרנך מיקבך", ועל כן נקרא חג האסיף, והנה אלמלי היתה השנה הקודמת בשלימות, אזי ודאי היתה השמחה בשלימות, אולם מאחר שהשנה הקודמת לא היתה בשלימות על כן עיקר השמחה הוא עם מה שעתידי להיות, והיינו, שעיקר השמחה הוא בזה שעזר לנו השי"ת והשפיע התעוררות תשובה בליבות בני ישראל, ומקוים אנו שבעזרתו יתברך תהיה השנה הבאה בשלימות, ונוכל לעבוד את הקב"ה כראוי בלי מניעות בסוד מרע ועשה טוב. זהו ענין הכתוב "והיית אך שמח".

המבדיל טיש תשס"ד

על ידי השמחה זוכים להשיג מעט מציאות הבורא ית'

כתוב (דברים טו, יד - טו): "ושמחת בחגך... והיית אך שמח", וברש"י (שם טו) "לפי פשוטו אין זה לשון צווי אלא לשון הבטחה".

יש לבאר הענין בזה, כי כתוב בתהלים (ק, ב - ג): "עבדו את ה' בשמחה ובואו לפניו ברננה. דעו כי ה' הוא אלקים הוא עשנו ולא אנחנו עמו וצאן מרעיתו", מפסוק זה נמצינו למדים את גודל מעלת השמחה, שכאשר עובדים את השי"ת בשמחה זוכים ל"דעו כי ה' הוא אלקים".

זהו איפוא ענין ההבטחה שמבטיחה התורה הק' "והיית אך שמח", שעל ידי השמחה נזכה להשיג באפס מעט מציאות הבורא יתברך שמו.

אושפיזא דיוסף תשע"ב

היראה מילתא זותרתא לגבי משה שראה את יראת המלאכים

כתוב (דברים יא, כו): "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה" וגו'. מפרש ה"אור החיים" הק', כי הנה אדם שמעולם לא היה בעולם העליון לא ראה בעיניו את השכר והעונש שבעולם העליון, ואין לו אלא להאמין בזה, על כן אמר להם משה רבינו "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה", פירוש, הביטו עלי, כי אני עליתי לעולם העליון, ואני יכול להעיד לפניכם על שכר ועונש שבעולם הבא.

בבחינה זו פירש כ"ק א"ז (מרח מהר"י) ז"ל את הפסוק (חבקוק ג, א) "תפילה לחבקוק הנביא על שגיונות", כי איתא (זוה"ק ח"ב מד, ב) שחבקוק היה בן השונמית שהחיה אלישע אחרי שכבר היה בעולם הבא, וכיון שכן היה ביכלתו לומר, כי בעולם הזה סבורים ששוגג אינו כלום, אולם אני שכבר הייתי גם בעולם הבא יוכלני לומר, שמי שזוכה להשיג אפס מעט מגדלות הבורא יתברך שמו, רואה ששוגג הוא חמור מאד, וזהו: "תפלה לחבקוק הנביא על השגיונות".

בזה יש לפרש גם מה שאמר משה רבנו לבני ישראל (דברים י, יב) "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה", והקשו בגמרא (ברכות לג, ב): "אטו יראת שמים מילתא זותרתא היא", ותיצו: "אין לגבי משה מילתא זותרתא היא", היינו, שכיון שמושה רבנו כבר היה בעולם העליון וראה איך שמלאכי השרת חרדים ויראים מפחד ה' והדר גאוונו, לכן היתה אצלו היראה מילתא זותרתא, ועל כן אמר גם לכלל ישראל "מה ה' אלקיך שואל מעמך", כיון שהיה בכוחו להשפיע לבני ישראל יראה מיראתו, ועל ידי זה היתה היראה מילתא זותרתא גם לכל בני דורו.

סעודה ג' שמיני עצרת שחל בשבת קודש תשס"ג

עיקר שמחת החג בהתעוררות תשובה שנשפעה ממרום

נאמר בתורה שני פעמים ענין השמחה בחג הסוכות (דברים טו, ג - טו), "חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים וגו' ושמחת בחגך וגו', והיית אך שמח", מה שלא מצינו באשר המועדים. וצריך להבין הענין בזה.

שבת מברכים אלול

חודש אלול בבחינת "קול דודי רופק"

כל השנה כולה צריך איש ישראל להיות בבחינת בעל תשובה, כי בכל לילה בטרם עלותו על יצועו צריך להרהר בתשובה, בערב שבת צריך אדם להרהר בתשובה, ואף ערב ראש חודש הוא זמן שצריך להרהר בתשובה, ועל אחת כמה וכמה בבוא חודש אלול שאז "קול דודי דופק" (שיר השירים ה, ב), צריך להתחיל לשוב בתשובה ביתר שאת.

סעודת היום – שמחת תורה תשס"ח

תפלות אלול תשרי לשבת בבית ה' כל ימי חיינו

בחדשי אלול תשרי אומרים מזמור (תהלים כז) "לדוד ה' אורי", שנאמר בו הפסוק (פסוק ד) "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבת בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו". בני ישראל שופכים את לבם להשי"ת ומתפללים תפלות ותחנונים, סליחות שירות ותשבחות, וכל זה הוא כדי שנזכה שיתקיים בנו "שבת בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו".

סעודה א' - שמחת תורה תשע"ז

גם בימים נוראים יצר הרע מחדיר באדם מחשבות ייאוש

מה עושה היצר הרע בחדשי אלול ותשרי, וכי הוא ישן אז, לא ולא, חדשים אלו אינם זמן שבו יוכל לשקוט על שמריו, אלא הוא מחדיר באדם מחשבות ייאוש ואומר לו, 'הרי הרבית לחטוא, ואין לך כל תקנה, פ'ארפאלן', זוהי עבודתו בימים הללו. ועל האדם להתחזק בכל אופן שיהיה ובכל כוחותיו, ולומר, לא ולא, אין זה נכון, אלא את הכל ניתן לתקן, ואפילו על הדברים שמבואר בגמרא (יומא פו, ב) ובספרים הק' (זוהר הק' ויחי ריט, ב) שאין תשובה מועלת להם, כבר אמרו צדיקים שאפילו עליהם מועלת התשובה. על הכל ניתן לשוב בתשובה, ואין שום דבר שאין תשובה מועלת לו. 'התחזק בלבך, התפלל ועסוק בתורה והשמר ממה שצריך להשמר, ויהיה טוב. גן עדן מלא בבעלי תשובות כאלו'.

סעודה ג' שבת חול המועד סוכות אושפיזא דיעקב תשע"ח

פרק ה'

בריאת העולם על ידי צמצום האור

הנה בריאת העולם היתה בדרך של השתלשלות אורו ברוך הוא בצמצום אחר צמצום, עד השתלשלות העולם הזה הגשמי, ובעוד שבעולמות העליונים אורו ית' הוא בגילוי מופלא, הרי ככל שהשתלשלו העולמות מתכסה ונסתר אורו ית', עד הריחוק הגמור וההסתרה המוחלטת שיש בעולם הזה.

סיבת הצמצום והריחוק היא, רצונו ית' שתהיה בחירה בעולם הזה בין טוב לרע, ואם היה אורו ית' באתגליא בעולם הזה, לא היתה שום מציאות של רע, וממילא לא היתה קיימת בחירה כלל. וזוהי תכלית הבריאה, שישאל קדושים יבחרו בטוב ויגלו את אור אלקותו ית' בתוך המסכים והצמצומים הקיימים בעולם, ויעלו את כל הדברים הגשמיים למקורם ושרשם העליון.

והוא שנאמר (תהלים קטו, טז): "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם", כלומר, בעוד שהשמים שמים לה', אורו ית' שם הוא בגלוי, ניתנה הארץ לבני אדם, בכדי שהם יסירו את הצמצום ויגלו את אור השי"ת, עד שהארץ תתעלה לבחינת שמים.

והוא שאמרו ז"ל (אבות פרק ה משנה א; ועיין מדרש שמואל שם ד"ה וע"ד האמת): "בעשרה מאמרות נברא העולם", והיינו עשרת המדות הקדושות, ונרמז בזה ענין הצמצום, כי מדה הוא מלשון כלי וצמצום (עיין מלכים א, ז. וברש"י שם), כי בריאת העולם בששת ימי המעשה, היתה על ידי המדות והצמצומים, שצמצם הקב"ה את אורו ית', במדה שיכולו הנבראים לקבל את האור.

ליל הסדר תשמ"ז

שינון הלימוד מועיל הן להבנה והן לזכרון

צריך לדעת שלימוד בלא חזרה הוא יגיעה לריק, כי אם אין חוזרים על הלימוד, שוכחים הכל כאילו לא למדו כלום, על כן צריכים לשנון הרבה.

חזרה אינה דבר קל, כי יש התנגדות גדולה כנגד זה, אולם זהו העיקר, "הפוך בה והפוך בה, דכולה בה" (אבות פ"ה מכ"ב), ועל ידי שינון וחזרה ניתן להשיג הכל, הן בהבנה והן בזכרון, ואילו בלא חזרה אין מבינים ואין זוכרים.

קביעות שיעור לזמן החורף – ה' נח א' חשוון תשס"ט

נביאים" (רש"י שמות טו, ב ד"ה זה א-לי), אולם הכל היה באתערותא דלעילא לבד.

כדוגמת זה יהיה בעת הגאולה העתידה, כי הן אמנם שאף בתוך הגלות זכינו לאור גדול, שכן רבינו הקדוש חיבר המשניות דוקא בזמן הגלות, רבי יוחנן וחבריו חברו תלמוד ירושלמי, רבינא ורב אשי וחבריהם חברו תלמוד בבלי, וכן נתחברו הטור ובית יוסף ושולחן ערוך ועוד, וכן הזוהר הק', כתבי הרמ"ק וכתבי האר"י ושאר ספרי קבלה, וכל הספרים הראשונים והאחרונים שיש אתנו עד הלום, ועל הכל הוא מה שזכינו לאמונה פשוטה.

אולם בגאולה העתידה יאיר לנו הבורא יתברך באור גדול מאוד שאין לנו שום השגה בזה, וכשם שבמצרים היינו בשפל המצב ואף על פי כן הגביהנו הקב"ה מבירא עמיקתא לאיגרא רמא, כמו כן לעתיד לבוא נזכה להתעלות גדולה כפולה ומכופלת כל כך עד שיהיה נחשב כערך ההתעלות שזכינו במצרים לעומת מצבינו שם לפני כן, וזהו "הן גאלתי אתכם אחרית כראשית" (ראה "קדושת לוי" לפסח ד"ה "כימי צאתך מארץ מצרים").

ליל הסדר תש"ע

במנוחת ועונג שבת מקדשים שמו יתברך

כתוב (שמות כ, ח) "זכור את יום השבת לקדשו". הנה אין הכוונה רק שצריך לקדש את עצם השבת, כי זה ודאי ופשוט הוא, שהרי אומרים "ברוך אתה ה' מקדש השבת", והיינו שהקב"ה כבר מקדש את השבת, אלא הכוונה היא גם על דרך שאמרו בזה"ק (יתרו פה, ב) "מהו שבת, שמה דקודשא בריך הוא", היינו, שמה שאומרים "מקדש השבת", הכוונה לקדש את שמו יתברך.

וכמו שאומרים בתפילה (מנחה לשבת קודש): "ועל מנוחתם יקדישו את שמך", כי במה שבני ישראל נחים בשבת הם מקדשים את ה', וכמו כן במה שמקיימים מצות עונג שבת הן מקדשים את ה'. וזהו "זכור את יום השבת לקדשו", לקדשו ולכבדו במאכל ובמשתה ובכסות נקייה' (תנחומא כי תצא ז), שכל זה הוא מכלל קידוש ה'.

סעודת אסתר תשע"א

אנו מתפללים שעוד בגלות יושפע מעין הנאולה העתידה

כ"ק דודי (מרון מהר"א) ז"ל אמר בשם כ"ק אא"ז (מרון מהר"ש) ז"ל, שיש לדקדק במה שאומרים (תפלת "אדון השלום" למנחה ערש"ק) "ושויתי ה' לקראתי שתרחמני עוד בגלותי לגאלני", שלכאורה היה צריך לומר "שתרחמני בגלותי", ומהו הכוונה "עוד בגלותי". וביאר כ"ק אא"ז ז"ל הכוונה, שאנו מבקשים מהשי"ת שעוד בזמן הגלות ישפיע עלינו מהאורות והישועות שיהיו בגאולה העתידה.

ליל הסדר תשס"ה; תשס"ו, ועוד

קיום המצוות בציבור ודאי נרצה לפני השי"ת

הנה מאן יימר שערכנו את הסדר כראוי, מאן יימר שאמרנו את ההגדה כראוי, מאן יימר שאמירת ההלל היתה כראוי, מאן יימר שאכילת המצה היתה כראוי, מאן יימר שאכילת המרור היתה כראוי. אלא "ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל", שכיון ערכנו את הסדר בציבור ברוב עם, הלא זהו ודאי נרצה לפני השי"ת.

"ויהי נועם ה' אלקינו עלינו", כשעורכים את הסדר יחדיו, "ומעשה ידינו כוננהו", זהו ודאי נרצה לפני השי"ת. "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו... ומעשה ידינו כוננהו".

ליל הסדר תשע"ו

ההתעלות בנאולה העתידה תהיה שלא לפי ערכנו כדוגמת בנאולת מצרים

אומרים בתפילה (קדושת כתר בתפלת מוסף לשב"ק): "הן גאלתי אתכם אחרית כראשית", "אחרית" היינו הגאולה העתידה, "ראשית" היינו גאולת מצרים.

ויש להבין איך מדמים את הגאולה העתידה לגאולת מצרים, הלא גאולת מצרים היתה "בחפזון" (שמות יב, יא), ואילו לעתיד לבוא כתוב (ישעיה נב, יב) "כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו", ואז יהיו כולם בתכלית המעלה, כמו שכתוב (שם יא, ט) "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

ויש לומר, כי הנה בני ישראל במצרים היו בשפל המצב, כמו שכתוב (יחזקאל טז, ז) "ואת ערום וערירה", אלא שהקב"ה הגביהם בליל הפסח והשפיע עליהם אור גדול עד שהיה "לילה כיום יאיר כחשיכה כאורה" (תהלים קלט, יב; וראה זוה"ק בא לח, א: "הוה נהיר ליליא כיזמא דתקופה דתמוז"), ובעת קריעת ים סוף זכו ש"ראתה שפחה על הים מה שלא ראו שאר

ה' דן את ישראל בסקירה אחת כי מדרבנו להיטיב

שנינו במשנה ראש השנה (טז, א) "בארבעה פרקים העולם נידון... בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, שנאמר (תהלים לג, יט) 'היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם', ובגמרא (שם יח, א) "אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן וכולן נסקרין בסקירה אחת. אמר רב נחמן בר יצחק, אף אנן נמי תנינא (תהלים לג, טו) 'היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם'". ויש להבין מהות שני אופנים אלו בדין, "כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון", "וכולן נסקרין בסקירה אחת".

ויש לומר, כי רבון כל העולמים חפץ שבבוא הימים הנוראים תפול על כל איש ישראל יראה ופחד, רתת ורעדה, מיום הדין, ולכן "כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון", אולם כיון שמדרך השי"ת להטיב, וחפץ השי"ת להטיב עם בני ישראל, לכן דנם השי"ת אחר כך כולם כאחד בסקירה אחת, ומעמידם נגד אומות העולם, וכנגד אומות העולם הרי בני ישראל תמיד בתכלית השלימות, ואין שטן ואין פגע רע, וכמו שכתוב בזוה"ק (ויצא קס, ב) שהאשה השונמית אמרה (מלכים ב ד, יג) "בתוך עמך אנכי יושבת" וזה היה בראש השנה, לומר שבראש השנה צריך להתכלל בתוך הרבים, והוא עיקר ההנס וישועה לבני ישראל, וכדאיתא מהרבי ר' אלימלך מליזנסק ז"ע על הפסוק (דברים א, א) "אלה הדברים", שיש עולם הנקרא "כל ישראל", וכשמסתכל השי"ת באותו עולם שם כל בני ישראל הם בתכלית השלימות.

סעודה ג' פרשת נצבים וילך תשס"ד

דין וחשבון בכל יום כי אדם נידון בכל יום

הנה בני אדם סבורים שמה ששנינו (אבות פ"ג מ"א) "לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", היינו רק כאשר מסתלקים מן העולם, אולם לאמתו של דבר "אדם נידון בכל יום" (ראש השנה טז, א), כאשר נשמת האדם מסתלקת למעלה בעת שינתו, וכמו כן ראש השנה הוא יום הדין (שם), וממילא צריך האדם להתחזק תמיד.

לעקיף און בראנפין לאחר בדיקת חמץ תשס"ב

ראש השנה טז, א – יה, ב

כאשר ישראל נידונים כלפי האומות הם תמיד בשלימות

איתא בגמרא ראש השנה (טז, א) "בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון". ואמר כ"ק זקני (מרוך מהר"ד) ז"ל, שזהו חסד ה' שהוא דן את בני ישראל יחד עם אומות העולם, שאז אפילו אם ח"ו בני ישראל אינם בשלימות, אזי מעמידם כנגד אומות העולם, וכנגד אומות העולם הרי בני ישראל הם תמיד בתכלית השלמות, כדאיתא בגמרא (ראש השנה כג, ב) "מעולם לא ראתה חמה פגימתה של לבנה", וביאר הרבי ר' בער ז"ע ש"חמה" רומז לאומות העולם שמונין לימות החמה, "לבנה" רומז לבני ישראל שמונין ללבנה, ועל זה אמרו "מעולם לא ראתה חמה פגימתה של לבנה", שלעומתם הרי אנו תמיד בתכלית השלמות.

נר ב' דחנוכה תשס"ז; אושפיזא דאברהם תש"ע

כשישראל נידונים כלפי האומות זוכים בדין בזכות ולא בחסד

איתא בטור (או"ח סי' תרכד) שבמוצאי יום הכפורים אוכלים ושותים בשמחה, כמו שכתוב (קהלת ט, ז) "לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלקים את מעשיך", ובפרט בחג הסוכות שהוא זמן שמחתנו, כמו שכתוב (ויקרא כג, מ) "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכו' ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים".

ולכאורה, הלא לא שייך להיות בשמחה רק כשיודעים שזוכים בדין בזכות ולא בחסד. אמנם על פי דברי כ"ק זקני ז"ל יובן היטב, כי מאחר שהקב"ה דן את בני ישראל כלפי אומות העולם, הרי כלפי האומות בני ישראל הם בתכלית השלימות וזוכים בדין בזכות ולא בחסד. וכיון שכן ניתן להיות בשמחה, "לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלקים את מעשיך", כי אף על פי שאיננו במדרגה זו, מכל מקום כיון שהשי"ת מעמיד את בני ישראל כנגד אומות העולם, ממילא שייך להיות בשמחה.

סעודה ג' פרשת האזינו תשס"ט

תודותינו וברכותינו נתונות לידידנו הנכבדים אשר נשאו את נדבת לבם להחזקת הגליון

הרה"ח ר' מאיר צבי בלייכפלד שליט"א - ב"ב
לדגל השמחה השרויה במעונו
בלידת בתו תחי'
למז"ט

הרה"ח ר' החפץ בעילום שמו שליט"א -
ירושלים
ליכותו ולהצלחתו בכל הענינים

הרה"ח ר' מאיר צבי בלייכפלד שליט"א - ב"ב
לדגל השמחה השרויה במעונו
בלידת בנו תחי'
למז"ט